

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені І. І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Методичні рекомендації

до навчальної дисципліни «Методика викладання іноземної
мови та зарубіжної літератури»

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 035 Філологія

спеціалізацій:

035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська

035.043 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – німецька

035.055 Романські мови та літератури (переклад включно),
перша – французька

035.051 Романські мови та літератури (переклад включно),
перша – іспанська

ОДЕСА
2024

УДК 821(100):378.147(072)
M545

Укладач:

Н. В. Абабіна, к. філол. н., доцент кафедри зарубіжної літератури ОНУ імені І. І. Мечникова

Рецензенти:

Л. І. Войтенко, д. філол. н., професор, завідувач кафедри зарубіжної літератури ОНУ імені І. І. Мечникова

О. В. Григорович, канд. пед. н., доцент кафедри іспанської філології ОНУ імені І. І. Мечникова

*Рекомендовано до друку вченою радою
факультету романо-германської філології Одеського національного
університету імені І. І. Мечникова
Протокол № 9 від 21 травня 2024 року*

M545 **Методика** викладання зарубіжної літератури : методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Методика викладання іноземної мови та зарубіжної літератури» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 035 Філологія спеціалізацій: 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська; 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька; 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька; 035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська / уклад. Н. В. Абабіна. – Одеса, 2024. – 31 с.

Методичні рекомендації пропонують теми для вивчення методики викладання зарубіжної літератури, плани практичних занять, завдання для самостійної роботи та інструкції для їх виконання, питання для підсумкового контролю, критерії оцінювання навчальних досягнень. Матеріал орієнтований на надання здобувачам вищої освіти базових знань з основ викладання шкільного курсу зарубіжної літератури.

Матеріал методичних рекомендацій призначений для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 035 Філологія.

УДК 1(100):378.147(072)

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Зміст навчальної дисципліни.....	5
Плани практичних занять.....	6
Завдання для самостійної роботи.....	8
Питання для підсумкового контролю.....	8
Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти.....	10
Рекомендована література.....	12
Додатки.....	14
Додаток 1. Алгоритм розробки поурочних планів при підготовці до практичних занять.....	14
Додаток 2. Орієнтовні розробки уроків.....	17

Вступ

«Методика викладання зарубіжної літератури» є змістовим модулем освітньої обов'язкової компоненти «Методика викладання іноземної мови та зарубіжної літератури», зазначеної у циклі дисциплін фахової і практичної підготовки.

Мета методичних рекомендацій полягає в озброєнні здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня теоретичними знаннями про психологічні засади, інноваційні технології та сучасні методи викладання зарубіжної літератури в загальноосвітній школі, розкритті основних завдань шкільних уроків зарубіжної літератури та ознайомленні з методологічними основами та специфікою викладання, виявленні зв'язку викладання даної дисципліни з іноземною мовою та іншими науками, формуванні відповідних практичних умінь оперувати традиційними та сучасними методами й прийомами викладання літератури.

Основними завданнями є надання здобувачам вищої освіти базових знань з основ викладання зарубіжної літератури у школі, забезпечення готовності студентів до планування роботи вчителя, навчання літератури як системи та формування в учнів умінь у всіх видах комунікативної діяльності, упровадження методів та прийомів викладання літератури з використанням сучасних засобів та форм організації навчально-виховного процесу, інформаційно-комунікативних технологій.

У результаті засвоєння матеріалу здобувач вищої освіти має *знати* методологічну основу та специфіку викладання зарубіжної літератури в школі, основні психологічні засади, сучасні методи викладання літератури, інформаційні та комунікаційні технології, зв'язок викладання даної дисципліни з іноземною мовою та іншими науками; *вміти* оперувати традиційними та сучасними методами й прийомами викладання літератури, правильно комунікувати з представниками інших професійних груп, знаходити вирішення літературознавчих проблем, ефективно планувати і проводити уроки зарубіжної літератури.

До методичних рекомендацій входить зміст навчальної дисципліни, плани практичних занять, завдання для самостійної роботи, питання для підсумкового контролю, критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти, рекомендована література та додатки, які включають алгоритм розробки поурочних планів при підготовці до практичних занять.

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль. «Методика викладання зарубіжної літератури»

для очного

Тема 1. Вступ. Методика викладання зарубіжної літератури як наука, її формування та методологічні основи. Урок зарубіжної літератури в школі. Програми.

Предмет, мета і завдання методики викладання зарубіжної літератури. Об'єкт дослідження, предмет дослідження та методи дослідження предмета як окремої наукової дисципліни. Зв'язок МВЗЛ з іншими науками.

Основні завдання та специфіка викладання уроків зарубіжної літератури в школі. Професійні вимоги до вчителя літератури.

Вимоги до сучасного уроку літератури. Основні типи уроків.

Структура програм з літератури: спрямування, розділи, забезпечення.

Планування та організація праці вчителя: календарно-тематичний та поурочний плани, їх структура та виконання. Врахування вікових особливостей учнів як основний критерій планування.

Критерії оцінювання і система обліку знань, умінь і навичок учнів з зарубіжної літератури.

Тема 2. Методи навчання та форми роботи на уроках зарубіжної літератури. Міжпредметні зв'язки. Новаторські форми занять. Провідні закономірності вивчення твору світової літератури.

Класифікація методів. Особливості вивчення зарубіжної літератури в профільних гуманітарних класах.

Роль міжпредметних зв'язків на уроках зарубіжної літератури. Нетрадиційні уроки зарубіжної літератури. Інтегровані уроки. Інтерактивні технології навчання як особливий тип уроку, його організація та структура.

Компаративне вивчення шкільного курсу літератури (порівняльний метод).

Методика використання наочних посібників на уроках

Методика вивчення епічного, ліричного, драматичного твору – основні етапи роботи. Шляхи аналізу художнього твору згідно з віковими особливостями учнів. Форми й методи виконання творчих робіт.

Вивчення біографії письменника. Особливості програмового матеріалу з даної теми в середніх та старших класах. Методика роботи з допоміжним матеріалом: епістолярна спадщина, інтерв'ю та повідомлення засобів масової інформації.

для заочного

Тема. Методика викладання зарубіжної літератури як наука, її формування та методологічні основи. Урок зарубіжної літератури в школі. Методи навчання та форми роботи.

Плани практичних занять

для очного

Тема 1. Вивчення епічного твору на уроці зарубіжної літератури.

1. Загальні вимоги до аналізу епічного твору. Типи аналізу.
2. Практична робота над конкретними епізодами (сценами) за розробленим планом-конспектом (Додаток 1).
3. Характеристика системи образів.
4. Аналіз стилю і мови твору. Особливості роботи з перекладним твором.
5. Врахування вікових особливостей учнів. Словникова робота.

Рекомендована література:

1. Орлова О. В. Методика навчання зарубіжної літератури : навч.-метод. посіб. для підготовки здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» філологічних спеціальностей педагогічних закладів освіти. Полтава : ПНПУ, 2021. 109 с
2. Мацевко-Бекерська Л. Методика викладання світової літератури: навчально методичний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 320 с.
3. Мещерякова Н.П. Актуальні питання методики викладання літератури : навчально-методичний посібник. Кривий Ріг, 2017. 65с.
4. Мірошниченко Л. Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах : підручник. К. : Слово, 2010. 432 с.
5. Штейнбук Ф. Методика вивчення зарубіжної літератури в школі. К.: Кондор, 2011. 312 с.

Тема 2. Вивчення драматичного та ліричного твору на уроці зарубіжної літератури.

1. Загальні вимоги до аналізу драматичного твору. Типи аналізу.
2. Загальні вимоги до аналізу ліричного твору. Типи аналізу.
3. Специфіка аналізу драматичного та ліричного творів.
4. Методика виявлення драматичного конфлікту. Приклади з особистих розробок.
5. Схема аналізу епічного твору за особистими розробками студентів (Додатки 2, 3).

6. Врахування вікових особливостей учнів. Словникова робота.

Рекомендована література:

1. Богосвятська А. І. Сучасні форми і методи навчання в системі формування духовно-моральної культури учнів. *Зарубіжна література в школах України*. 2014. №11. С. 21-25.
2. Орлова О. В. Методика навчання зарубіжної літератури : навч.-метод. посіб. для підготовки здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» філологічних спеціальностей педагогічних закладів освіти. Полтава : ПНПУ, 2021. 109 с
7. Мірошніченко Л. Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах : підручник. К. : Слово, 2010. 432 с.
8. Ніколенко О. Про програми, підручники й нові книжки. *Всесвітня література в школах України*. 2018. № 7-8. С. 2-5
9. Штейнбук Ф. Методика вивчення зарубіжної літератури в школі. К.: Кондор, 2011. 312 с.

для заочного

Тема. Особливості вивчення епічного, ліричного та драматичного творів на уроці зарубіжної літератури.

1. Загальні вимоги до аналізу епічного, ліричного та драматичного творів.
2. Типи аналізу творів.
3. Схема аналізу епічного твору за особистими розробками студентів
(Додатки 1, 2, 3).

Рекомендована література:

1. Орлова О. В. Методика навчання зарубіжної літератури : навч.-метод. посіб. для підготовки здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» філологічних спеціальностей педагогічних закладів освіти. Полтава : ПНПУ, 2021. 109 с.
2. Мірошніченко Л. Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах : підручник. К. : Слово, 2010. 432 с.
3. Штейнбук Ф. Методика вивчення зарубіжної літератури в школі. К.: Кондор, 2011. 312 с.

Завдання для самостійної роботи

Змістовий модуль. «Методика викладання зарубіжної літератури»

для очного

Тема 1. Вступ. Методика викладання зарубіжної літератури як наука, її формування та методологічні основи. Урок зарубіжної літератури в школі. Програми.

- Підготовка до практичного заняття № 1
- Індивідуальне завдання: підготовка презентації «Інтерактивні технології навчання, їх організація та структура»

Тема 2. Методи навчання та форми роботи на уроках зарубіжної літератури. Міжпредметні зв'язки. Новаторські форми занять. Провідні закономірності вивчення твору світової літератури

- Підготовка до практичного заняття № 2
- Індивідуальне завдання: підготовка презентації «Методика роботи з допоміжним матеріалом при вивченні біографії письменника: епістолярна спадщина, інтерв'ю та повідомлення засобів масової інформації»

для заочного

Тема. Методика викладання зарубіжної літератури як наука, її формування та методологічні основи. Урок зарубіжної літератури в школі. Методи навчання та форми роботи.

- Підготовка до практичного заняття
- Індивідуальне завдання: розробка поурочного плану на одну із тем (див. Додатки).

Питання для підсумкового контролю

для очного / заочного

Змістовий модуль 2. «Методика викладання зарубіжної літератури»

1. Основні завдання предмета «зарубіжна література».
2. Методологічні основи методики викладання зарубіжної літератури.
3. Формування методики викладання зарубіжної літератури як науки: об'єкт і предмет дослідження.

4. Зв'язок методики викладання зарубіжної літератури з іншими науками.
5. Специфіка викладання уроків зарубіжної літератури.
6. Професійні вимоги до вчителя зарубіжної літератури.
7. Програма як державний документ.
8. Підготовка Програм для викладання зарубіжної літератури. Апробація.
9. Структура Програми з зарубіжної літератури.
10. Планування та організація праці вчителя зарубіжної літератури.
11. Основні типи уроків.
12. Вимоги до сучасного уроку зар. літ-ри.
13. Методи навчання на уроках зарубіжної літератури.
14. Вивчення літератури в профільних гуманітарних класах.
15. Новаторські форми занять – нетрадиційні уроки.
16. Критерії оцінювання і система обліку знань, умінь і навичок учнів на уроках зарубіжної літератури.
17. Особливості підсумкових уроків.
18. Міжпредметні зв'язки на уроках зарубіжної літератури.
19. Інтегровані уроки.
20. Вивчення біографії письменника.
21. Творчі роботи на уроках зарубіжної літератури.
22. Аналіз художнього твору з точки зору його родової та жанрової природи: основні теоретичні засади.
23. Вивчення епічного твору світової літератури.
24. Вивчення ліричного твору світової літератури.
25. Вивчення драматичного твору світової літератури.
26. Аналіз художнього твору з урахуванням вікових особливостей учнів.
27. Пропедевтичний та систематичний етапи у вивченні зарубіжної літератури.
28. Компаративне вивчення шкільного курсу літератури.
29. Типи аналізу художнього твору.

30. Підготовча робота до сприйняття художнього твору на уроках зарубіжної літератури.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

для очного / заочного

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
Відмінно (90-100)	Здобувач освіти у повному обсязі володіє системними знаннями про психологічні засади, інноваційні технології та сучасні методи викладання зарубіжної літератури в школі, про методологічні основи та специфіку викладання зарубіжної літератури, виявлення зв'язку методики викладання зарубіжної літератури з іншими науками, про основні завдання уроків з зарубіжної літератури	вільно використовує набуті теоретичні знання на практичних заняттях, показує вправне володіння основами викладання зарубіжної літератури у школі; оперує традиційними та сучасними методами й прийомами викладання літератури; планує роботу вчителя, навчання літератури як системи та формування в учнів умінь у всіх видах комунікативної діяльності, використовуючи при цьому сучасні засоби та форми організації навчально-виховного процесу, інформаційно-комунікативні технології.
Добре (85–89)	досить повно володіє знаннями про психологічні засади, інноваційні технології та сучасні методи викладання зарубіжної літератури в школі, проте не вистачає достатньої глибини та аргументації;	має стійкі навички основ викладання зарубіжної літератури; оперує традиційними та сучасними методами й прийомами викладання, але в основному застосовує стандартні методи і прийоми;

<p>Добре (75–84)</p>	<p>самостійно аналізує, узагальнює і систематизує отримані знання, але допускає при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки</p>	<p>оперує традиційними та сучасними методами й прийомами викладання, проте не завжди використовує сучасні засоби та форми організації навчально-виховного процесу, інформаційно-комунікативні технології; більшість тестових завдань виконує правильно</p>
<p>Задовільно (70–74)</p>	<p>володіє знаннями про інноваційні технології та сучасні методи викладання зарубіжної літератури в школі на репродуктивному рівні або відтворює певну частину даного матеріалу з елементами логічних зв'язків; визначає специфіку викладання зарубіжної літератури, виявляє зв'язок методики викладання зарубіжної літератури з іншими науками, називає основні завдання шкільних уроків зарубіжної літератури, але має значні ускладнення під час виділення суттєвих ознак даного матеріалу, виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків</p>	<p>має ускладнення під час оперування традиційними та сучасними методами й прийомами викладання літератури; у процесі планування роботи вчителя проявляє елементарні, нестійкі навички; правильно виконує половину контрольних тестових завдань; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків виявляє непослідовність</p>
<p>Задовільно (60–69)</p>	<p>володіє мінімумом знань про інноваційні технології та сучасні методи викладання зарубіжної літератури, основні засади шкільних уроків відтворює тільки за допомогою викладача</p>	<p>проявляє елементарні, нестійкі навички в оперуванні методами і прийомами викладання; виконує практичні завдання за допомогою викладача</p>
<p>Незадовільно з можливістю</p>	<p>поверхово володіє матеріалом з інноваційних технологій та</p>	<p>теоретичний матеріал відтворює погано,</p>

повторного складання 35–59	сучасних методів викладання; основні завдання шкільних уроків з зарубіжної літератури розкриває безсистемно; не може обґрунтувати та аргументовано пояснити специфіку викладання зарубіжної літератури; допускає суттєві помилки під час відповіді.	недостатньо розкриває сутність методів і прийомів викладання ; уміння та навички використання методів викладання відсутні, тому роботу планує фрагментарно, без узагальнень та висновків, допускає при цьому суттєві неточності; окремі тестові завдання виконує за допомогою викладача
Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни 0–34	не володіє матеріалом з методики викладання зарубіжної літератури в школі	виконує лише елементи поставлених завдань, потребує постійної допомоги викладача

Рекомендована література

для очного / заочного

Змістовий модуль. «Методика викладання зарубіжної літератури»

Основна

1. Орлова О. В. Методика навчання зарубіжної літератури : навч.-метод. посіб. для підготовки здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» філологічних спеціальностей педагогічних закладів освіти. Полтава : ПНПУ, 2021. 109 с
2. Мацевко-Бекерська Л. Методика викладання світової літератури: навчально методичний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 320 с.
3. Мещерякова Н.П. Актуальні питання методики викладання літератури : навчально-методичний посібник. Кривий Ріг, 2017. 65с.
4. Мірошніченко Л. Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах : підручник. К. : Слово, 2010. 432 с.
5. Штейнбук Ф. Методика вивчення зарубіжної літератури в школі. К.: Кондор, 2011. 312 с.

Додаткова

1. Богосвятська А. І. Професійний статус вчителя світової літератури. *Зарубіжна література в школах України*. 2014. № 12. С. 26-30.
2. Богосвятська А. І. Сучасні форми і методи навчання в системі формування духовно-моральної культури учнів. *Зарубіжна література в школах України*. 2014. №11. С. 21-25.
3. Життя не стоїть на місці (Про оновлення навчальної програми із зарубіжної літератури для 5-9 класів): інтерв'ю з О. Ніколенко та Л. Юлдашевою. *Зарубіжна література в школах України*. 2017. № 6. С. 5-7.
4. Жосан О. Е. Шкільний підручник: яким йому бути? *Управління школою*. 2012. № 13-15. С. 14.
5. Ісаєва О. Підручник для представника цифрової епохи в запитаннях і відповідях (про деякі особливості нового підручника «Зарубіжна література», 10 клас). Київ: УОВЦ Оріон, 2018. 230 с.
6. Ковбасенко Ю. Селекція літературних творів для шкільних програм як методична проблема. *Всесвітня література в сучасній школі*. 2016. №6. С. 3–5
7. Костюк Ж. Критичне мислення на уроках світової літератури як засіб формування в учнів гуманістичного світогляду. *Всесвітня література в сучасній школі*. 2014. №9. С.38-41.
8. Куцевол О. М. Професійно-методична підготовка майбутніх учителів літератури до формування духовного потенціалу особистості третього тисячоліття. URL:
http://www.philology.kiev.ua/library/zagal/Literaturoznavchi_studii_2010_26/320_325.p
9. Ніколенко О. Про програми, підручники й нові книжки. *Всесвітня література в школах України*. 2018. № 7-8. С. 2-5
10. Ніколенко О. Компетентності – сходинки до сучасного світу. *Всесвітня література в школах України*. 2018. №1. С. 2-4.
11. Шалагінов Б. Б. Літературна компаративістика в школі. Можливості й труднощі. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2011. № 6. С. 2-5.

Електронні інформаційні ресурси

Наукова бібліотека ОНУ:

– загальний електронний каталог НБ ОНУ – URL:

<http://lib.onu.edu.ua/ru/elektronnyj-katalog/>

– інформаційно-бібліографічний відділ НБ ОНУ – URL:

<http://lib.onu.edu.ua/ru/vyrtualnaya-spravochnaya-sluzhba/>

Електронна бібліотека Україніка. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua>

Електронна бібліотека дисертацій. URL: <https://www.dissercat.com>

Електронні підручники з зарубіжної літератури для вузів. URL: <http://www.gumfak.ru/zarub.shtml>

Додатки

Додаток 1

Алгоритм розробки поурочних планів

при підготовці до практичних занять

для очного / заочного

1.Епічний твір

Тема уроку. Чарльз Діккенс. «Різдвяна пісня в прозі» (6 клас).

Основні аспекти вивчення теми:

- Подорож Скруджа у часі й просторі.
- Динаміка образу Скруджа, причини його духовного переродження.
- Сюжет і композиція повісті.
- Значення образу Різдва у творі.
- Елементи фольклору (казки, пісні).

Теорія літератури:

- Поглиблення понять про роман, повість. Композиція.
- Традиції фольклору у творах Ч. Діккенса.

Міжпредметні зв'язки:

- Утілення сюжетів і мотивів творів Діккенса у мистецтві.

Предметні компетентності:

Учень (учениця):

- *визначає* ключові моменти сюжету повісті Ч. Діккенса «Різдвяна пісня в прозі»;
- *простежує* динаміку образу Скруджа, *знаходить* у тексті відповідні цитати;
- *висловлює* власне ставлення до Скруджа (до зміни героя і після його внутрішньої зміни);
- *знаходить* елементи фольклору в повісті Ч. Діккенса, *виявляє* їхню роль у тексті;

- *висловлює* власні враження, емоції, почуття, роздуми від прочитаного твору;
- *визначає* особливості композиції твору;
- *знаходить* у творі письменника портрети персонажів, *визначає* роль портретів у розкритті образів;
- *коментує* висловлювання українських митців про Ч. Діккенса;
- *називає* твори мистецтва за мотивами прочитаних творів, *висловлює* враження від них.

2. Драматичний твір

Тема уроку. «Стара» і «нова драма». Зміни в драматургії кінця XIX – початку XX ст. Генрік Ібсен (1828–1906). «Ляльковий дім» (9 клас).

Основні аспекти вивчення теми:

- Роль Г. Ібсена в розвитку світової драматургії, його новаторство.
- «Ляльковий дім» як соціально-психологічна драма.
- Особливості драматичного конфлікту та розвиток сценічної дії (зовнішньої і внутрішньої).
- Композиція п'єси.
- Образна система.
- Підтекст. Символіка. Відкритість фіналу.

Теорія літератури:

- Нова драма», ібсенізм.
- Порівняння особливостей «старої» та «нової драми», образів персонажів.

Міжпредметні зв'язки:

- Утілення драматичних творів Г. Ібсена в театрі, кіно.

Предметні компетентності:

Учень (учениця):

- *виявляє* у творах письменників провідні проблеми, теми, мотиви;
- *характеризує* художні образи, *виявляє* в тексті художні засоби їхнього створення;
- *аналізує* твори у єдності змісту та форми;
- *висловлює* власні судження щодо актуальних тем і проблем, образів і подій творів, *аргументує* свою думку прикладами з тексту, відповідними цитатами;
- *розповідає* про основні віхи життя й творчості митців;

- *здійснює* пошуково-дослідницьку діяльність у галузі літератури (збирання відомостей про письменників, систематизація фактів, аналіз окремих літературних явищ, підготовка повідомлення, презентації тощо);
- *користується* літературознавчими словниками, енциклопедіями та іншими видами джерел (зокрема інтернет-ресурсами).

3. Ліричний твір

Тема уроку. **Байка як літературний жанр, її характерні ознаки, особливості художньої будови, повчальний зміст. Езоп. «Лисиця і виноград», «Вовк і Ягня», «Крук і Лисиця», «Мурашки й Цикада» (6 клас).**

Основні аспекти вивчення теми:

- Поєднання конкретного і загального в байках Езопа.
- Утілення людських якостей (працелюбність, розум, хитрість, дурість, жорстокість, лінощі та ін.) в алегоричних образах.
- Мораль байок Езопа.

Теорія літератури:

- Байка, езопова мова.
- Поглиблення понять про алегорію, образ (алегоричний образ).

Міжпредметні зв'язки:

- Втілення сюжетів і образів байок Езопа у мистецтві.

Предметні компетентності:

Учень (учениця):

- *дає визначення жанру «байки», називає її характерні ознаки, підтверджує прикладами з прочитаних творів;*
- *розкриває специфіку художньої структури байки;*
- *пояснює мораль байок, визначає її в прочитаних творах;*
- *розуміє поняття «езопова мова», демонструє на конкретних прикладах особливості езопової мови;*
- *характеризує алегоричні образи байок, виявляє в них прихований зміст;*
- *називає українські байки, у яких знайшли відображення сюжети й образи байок Езопа;*

розкриває специфіку художнього втілення сюжетів і образів байок Езопа у світовому мистецтві (на прикладі окремих творів образотворчого мистецтва, мультиплікації та ін.).

Додаток 2

Орієнтовні розробки уроків

УРОК 3 ВИВЧЕННЯ ЕПІЧНОГО ТВОРУ

7 клас

Тема. Пригоди та фантастика. «Найгірше, коли злі справи робить розумна людина» (А. Конан-Дойль «Пістрява стрічка»).

Мета: продовжувати знайомити учнів із творчістю А. Конан Дойля, схарактеризувати художні образи оповідання «Пістрява стрічка», розкрити його ідейно-художній зміст; поглиблювати поняття про дедуктивний метод Шерлока Холмса – головного героя циклу оповідань автора; розвивати навички виразного читання художнього твору, усного малювання, вміння характеризувати літературні образи; виховувати уважного читача та кращі моральні якості учнів.

Тип уроку: комбінований.

Обладнання: виставка творів А. Конан-Дойля, тексти оповідання А. Конан-Дойля «Пістрява стрічка», мультимедійна презентація (додаток до уроку).

Епіграф до уроку:

Ця справа ще раз підтвердила істину:
насильство обертається проти насильства,
а той, хто риє комусь яму, сам у неї
потрапляє.
(А. Конан Дойль « Пістрява стрічка»)

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЯ КЛАСУ.

МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Вступне слово вчителя.

У світовій літературі є образи, які завжди цікаві юнацтву. Саме такими є образи дуже відомих детективів Шерлока Холмса і доктора Ватсона, що живуть на сторінках багатьох детективних оповідань англійського письменника Артура Конан-Дойля.

(Демонстрація виставки творів автора)

Сьогодні ми продовжуємо знайомство з новими справами знаменитого детективного дуету, створеного уявою письменника. Але перш ніж це зробити, давайте пригадаємо і підсумуємо вивчене.

2. Актуалізація знань. Бесіда:

- Хто такі Шерлок Холмс і доктор Ватсон?
- Якими здібностями вони були наділені?

–Хто і чому сказав ці слова:

«Якщо й був Шерлок Холмс, то це я сам»;

«У мене було 2 життя: одне забрав Холмс, а інше – це боротьба з ним, запекла боротьба»;

«Дорога матінко! Я вирішив убити Шерлока Холмса»;

«Ви знаєте мій метод, він ґрунтується на спостереженні дрібниць»?

–Як називається метод Шерлока Холмса? Поясніть його суть.

Демонстрація слайду 1.

Спробуйте відчути себе в ролі Шерлока Холмса і застосувати дедуктивний метод аналізу цього зображення. Що ви можете сказати про кожного із зображених на слайді?

Коментар учителя: Це картина відомого французького художника ХІХ століття Гюстава Курбе «Здрастуйте, пане Курбе!». Дійсно, скориставшись дедуктивним методом Шерлока Холмса, неважко здогадатися, що перед нами – людина, яка подорожує. Про це свідчить і простий одяг Курбе, і зручне взуття, і палиця, на яку він спирається. Він радий бачити людей, яких зустрів, як і вони його, про що свідчать скинуті капелюхи. На картині змальована зустріч Курбе (він – подорожній) зі своїм другом та меценатом Альфредом Брюйа, у якого він гостював у 1854 році.

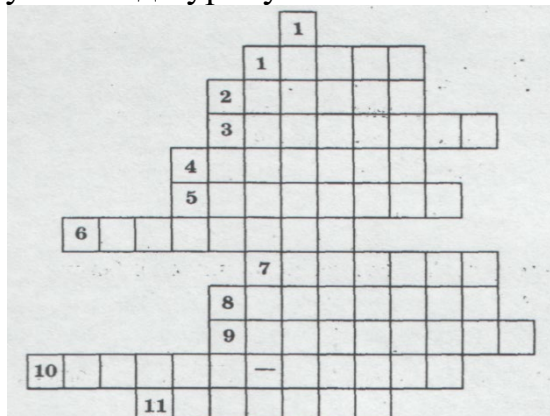
Як бачимо, потрібно бути надзвичайно уважними і спостережливими, аби з першого погляду робити про людину якісь висновки. Саме таким талантом був наділений Шерлок Холмс.

II. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ, ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМНОГО ЗАВДАННЯ

– Працюючи над змістом оповідання «Пістрява стрічка», ми проаналізуємо художні образи твору і простежимо, як же вдається славетному детективові розкрити злочин і покарати зло.

III. ПІДГОТОВКА ДО СПРИЙНЯТТЯ МАТЕРІАЛУ

Аби досягти успіху, Шерлок Холмс мав би бути людиною з неабиякою спостережливістю. Власне, таким він і був. Зараз ми перевіримо, наскільки спостережливими і уважними були ви, готуючись до уроку.

Розгадування кросворду (СЛАЙД 2):

По горизонталі:

Що привернуло увагу Шерлока Холмса в кімнаті Джулії? (Шнур)

Ім'я героїні, котра прийшла до Шерлока Холмса за допомогою (Хелін)
Ім'я вітчима героїні (Грімсбі)
Чим вітчим годував гадюку? (Молоко)
Прізвище героїні (Стоунер)
Як назвала гадюку Джулія? (Стрічка)
Економка Шерлока Холмса (Хадсон)
Прізвище вітчима героїні оповідання «Пістрява стрічка» (Ройлотт)
Який предмет, на думку Холмса, був зайвим у кімнаті вітчима?
(Блюдечко)

Назва маєтку, де розгорталися основні події в оповіданні «Пістрява стрічка» (Стоук-Моран)

Друг Шерлока Холмса (Ватсон)

По вертикалі:

Ім'я головного героя циклу детективних оповідань А. Конан-Дойля.
(Шерлок Холмс)

2. виправлення помилок в уривках (СЛАЙДИ 3, 4, 5):

Переглядаючи свої записи про більш як сімдесят пригод Шерлока Холмса, які я вів протягом останніх восьми років, і вивчаючи методи свого друга, я бачу між них багато трагічних, кілька кумедних, чимало дивних, але не можу назвати бодай однієї банальної, бо Холмс, працюючи з любові до грошей, ніколи не брався за розслідування, якщо справа не обіцяла чогось надзвичайного, навіть фантастичного.

– Даруйте, що розбудив вас, Ватсоне, – сказав Шерлок Холмс, – але сьогодні всі так чинять. Спочатку розбудили місіс Хадсон, вона розбудила мене, а я – Вас.

– А що таке? Пожежа?

– Ні, клієнтка. Приїхала якась старенька бабуся, вона, здається, дуже схвильована й будь-що бажає зустрітися зі мною. Зараз вона чекає у вітальні.

На цім слові вона підняла вуаль, і ми побачили, якою свіжою та красивою є жінка: рум'яна, впевнена у собі. Риси обличчя, фігура — усе засвідчувало, що їй не більше тридцяти років.

IV. ФОРМУВАННЯ НОВИХ ЗНАТЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК

1. *Виразне читання уривків із твору:*

– Зачитайте портрет Хелін Стоунер (СЛАЙД 6 – зображення Хелін):

– Що в її вигляді свідчило про те, що її охопив жах?

– До яких висновків дійшов Шерлок Холмс, скориставшись своїм дедуктивним методом, коли вперше побачив Хелін Стоунер?

2. *Творчий переказ:*

Перекажіть від імені Хелін Стоунер історію, яка трапилася з нею.

3. *Бесіда за прочитаним:*

Кого боялася Хелін Стоунер?

– Як ви гадаєте, що в цій історії зацікавило Холмса і змусило його взятися за справу?

– Про що змовчала жінка?

4. *Виразне читання уривків із твору:*

– Прочитайте епізод відвідування Грімсбі Ройлоттом квартири Шерлока Холмса.

5. *Бесіда за прочитаним (СЛАЙД 7 – зображення Ройлотта) :*

– Які виразні деталі портрета свідчать про те, що Грімсбі Ройлотт – лиха людина?

– Як розмовляє Ройлотт із Шерлоком Холмсом?

– Як ви гадаєте, чому Грімсбі Ройлотт приїхав до Лондона? Чи домігся він свого?

– Розкажіть про життя Грімсбі Ройлотта. Чому в нього були мотиви для вбивства сестер?

6. *Усне малювання.*

– Опишіть, якою ви уявляєте кімнату Ройлотта? Як помешкання характеризує його господаря?

7. *Творчий переказ:*

– Від імені доктора Ватсона розкажіть, як Шерлоком Холмсом було розкрито злочин.

8. *Робота з художніми деталями:*

– Яке, на Вашу думку, є призначення цих предметів (демонструються самі предмети або малюнки):

- блюдечко з молоком;
 - ліжко, міцно пригвинчене до підлоги;
 - вентиляційний отвір, виведений до іншої кімнати;
 - шнур, яким не користувалися;
 - сейф у кімнаті Ройлотта;
 - батіг із вузлом.
- Знайдіть цитати, які свідчать про:
- фізичну силу Шерлока Холмса;
 - відсутність у нього користолюбства;
 - уміння Шерлока Холмса зберігати таємницю;
 - його сміливість.

V. ЗАСТОСУВАННЯ ЗНАНЬ, УМІНЬ і НАВИЧОК

1. *Підсумкова бесіда:*

– Чому оповідання має таку назву?

– Що викриває автор у оповіданні?

– Пригадайте ознаки циклу творів про Шерлока Холмса. Чи зберігаються ці ознаки в оповіданні «Пістрява стрічка»?

2. *Робота з епіграфом.*

– Уважно прочитаймо епіграф (СЛАЙД 8).

- Чи можна погодитися з думкою, висловленою в епіграфі?
- Наведіть приклади творів, де утверджується ця ж думка.
- Які чесноти уславлюються в образі Шерлока Холмса?
- Відомий американський актор і режисер Уеллс сказав: «Шерлок Холмс – це людина, яка ніколи не жила, але ніколи не помре». Як ви гадаєте, чому?

2. *Заключне слово вчителя:*

Справді, Шерлок Холмс, будучи створеним в уяві автора художнім образом, залишається живим у людських серцях. На Бейкер-стріт створено музей; туди щодня надходять листи, адресовані знаменитому детективу. У 1975 році Шерлоку Холмсу було присвоєно звання почесного доктора Колорадського університету. Шанувальники таланту детектива і його автора організували десятки клубів на його честь. І живим Шерлок Холмс залишатиметься доти, доки ми читатимемо про його знамениті розслідування.

VI. ПОВІДОМЛЕННЯ ДОМАШНЬОГО ЗАВДАННЯ:

Написати листа учням 6 класу про постать Шерлока Холмса. Ваше завдання: зацікавити шестикласників цим твором.

УРОК ВИВЧЕННЯ ДРАМАТИЧНОГО ТВОРУ

10 клас

Тема: Проблема сімейного щастя у п'єсі Г. Ібсена «Ляльковий дім».

Мета уроку: розкрити особливості висвітлення означеної проблеми у п'єсі, розвивати навички самостійного аналізу твору, усне зв'язне мовлення; виховувати кращі моральні якості: доброту, терпіння, здатність прощати, вміння вислухати опонента.

Обладнання: матеріали учнівського проекту «Хочеш бути щасливим, будь ним!», тексти п'єси, матеріали для проведення двохвекторного опитування.

Тип уроку: комбінований.

Епіграф до уроку: «Кохати – це не означає дивитися один на одного. Кохати – означає разом дивитися в одному напрямку» (А. де Сент-Екзюпері).

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЯ КЛАСУ.

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ЗНАНЬ УЧНІВ.

1. *Перевірка домашнього завдання.*

- Зараз ми згадаємо, що ми вже знаємо про письменника та його твір.
- Хто такий Г. Ібсен?
- В чому полягає його значення в розвитку європейської драматургії?
- Назвіть ознаки «нової (аналітичної) драми».
- Дайте коротку характеристику періодизації творчості драматурга.

- До якого періоду відноситься п'єса «Ляльковий дім»?
- Які особливості жанру цього твору?
- Чи можна «Ляльковий дім» вважати прикладом «нової драми»? Якщо так, то чому?

Г. Ібсена називають творцем нової драми. За його словами, «п'єса не закінчується падінням завіси після п'ятої дії – справжній фінал знаходиться за її межами; письменник визначив напрям, в якому потрібно шукати цей фінал, потім – наша справа, справа кожного читача чи глядача самостійно дійти до цього фіналу шляхом власної творчості».

– То про яку особливість композиції «Лялькового дому» йдеться у цьому висловлюванні? (відкритий фінал твору).

ІІІ. ПОВІДОМЛЕННЯ ТА ЗАСВОЄННЯ НОВИХ ЗНАНЬ.

1. Повідомлення теми, мети і завдань уроку.

На минулому уроці ми ознайомились із життям та творчістю Г. Ібсена і виділили три періоди його творчості, які визначають інтерес письменника до певної тематики.

До третього періоду, який ще умовно називають «п'єсами про людську душу», належить соціально-психологічна драма «Ляльковий дім». В центрі уваги автора – проблема сімейного щастя. Драматург піднімає завісу над родинними стосунками, щоб розібратися в секреті сімейного щастя, бо від гармонії в рідному домі залежить гармонія душі людини і світу взагалі.

Дослідження проблеми сімейного щастя і буде предметом обговорення на нашому уроці. Ми з вами звернемося до символічної назви твору, дамо характеристику головним героям, будемо намагатися зрозуміти, що потрібно для того, щоб шлюб був щасливим та довговічним.

2. Робота з епіграфом (підготовка до аналізу твору).

А в якості епіграфа до уроку я пропоную висловлювання А. де Сент-Екзюпері: «Кохати – це не означає дивитися один на одного. Кохати – означає дивитися разом в одному напрямку». Поясніть його.

3. Аналіз п'єси.

Назва твору – це перше, на що ми звертаємо увагу. Давайте складемо асоціограму до слова ДІМ та словосполучення ЛЯЛЬКОВИЙ ДІМ.

ДІМ – помешкання, будівля, родина, що мешкає в ньому: міцний, великий, надійний, рідний, затишний, зручний.

ЛЯЛЬКОВИЙ ДІМ – дім для ляльок: несправжній, бутафорний, маленький, яскравий, його легко зруйнувати.

Вчитель. Тобто, назва твору відразу нас насторожує і змушує задуматись над питанням: «Чи все так просто і зрозуміло в «щасливій родині Хельмерів»? Чому затишний, заможний дім автор називає ляльковим?»

- Пригадайте, яке перше враження справляє на нас родина Хельмерів?
- Напередодні якого свята розгортається дія у творі?
- В чому символічність такого початку?
- З кого складається сім'я? (дійові особи твору).

Вчитель. Занурена у своє кохання до чоловіка, Нора радіє святу, готує

подарунки для дітей, дуже задоволена підвищенням чоловіка по службі. Хельмер, переповнений відчуттям власної гідності, лагідно і трохи зверхньо називає свою дружину «жайворонком», «білочкою» і «пташкою». На перший погляд – сімейна ідилія.

Які ж насправді відносини між чоловіком і дружиною, ми дізнаємось, даючи характеристику головним героям твору.

Система образів.

Отже, голова родини, чоловік Нори – Торвальд Хельмер. Який він?

– Пропоную дівчаткам уявити себе героїнею твору і розказати нам про Хельмера від імені НОРИ.

– Чи такою ідеальною буде його характеристика, якщо ми розглянемо її хоч і неупереджено, але без флеру закоханості.

Робота з таблицею (на дошці – заповнені 1 і 2 колонки, третю колонку учні заповнюють самі, опираючись на текст і зачитуючи цитати).

Моральні пріоритети	Бездоганна службова репутація	Подивився на фінансові махінації батька Нори крізь пальці Звільнив Кrogстада з роботи, бо боявся панібратства
	Не брати в борг	«Ніколи не позичати! Ніяких боргів! На домашнє вогнище ...лягає негарна тінь залежності. »
	Зовнішня Пристойність	«Не можна і виду подавати», важливо врятувати декорум.
Риси характеру	Самовпевненість	Всіх повчас
	Дріб'язковість	Звільнення Кrogстада
	Хвалькуватість лицемірство	« ...у мене вистачить мужності і сил... я така людина, яка все може взяти на себе.»
	Байдужість	Не зважає на смертельну недугу товариша. Не розуміє внутрішнього стану Нори, коли вона танцює
	Жорстокість	«Дітей ти не будеш виховувати. Я не смію довірити їх тобі..»
	Егоїзм	«Я, мені, моє...»

Вчитель. Лев Троцький у своїй статті «Проблеми культури. Культура старого світу» стверджує: «Історія європейської суспільної свідомості ніколи не забуде тих ляпасів, тих воістину славетних ляпасів, якими нагородив Ібсен чисто вимиту, добре зачесану і виблискуючу самовдоволенням міщанську фізіономію ... він рукою геніального майстра оголив перед нами міщанську душу і показав, скільки внутрішньої погані лежить в основі міщанської благопристойності і добропорядності».

Розглянемо образ Нори. Її характер набагато складніший, у неї є немов би дві натури. Одна – проста, передбачувана, наївна – для загалу, а інша – схована до часу, глибока і сильна, можна сказати, для внутрішнього вжитку. Ось вона, Нора, з тим, що на поверхні, і з тим, що приховане.

Робота з малюнком. На ілюстрації – Нора у виконанні російської актриси Віри Комісаржевської.

– То якою ж бачуть її люди, що оточують цю жінку?

Торвальд: кохана дружина, яка потребує керівництва від мудрого чоловіка; «жайворонок, білочка, пташка», не окрема людина, особистість, а складова його спокійного сімейного життя;

Для свого батька – лялька;

Фру Лінне: безтурботна жінка, якій не знайомі житейський клопіт і тягари;

Лікар Ранк: приваблива жінка, яка потребує того, щоб її вислухали;

Крогстад: хоробра жінка, яка повинна мати вплив на свого чоловіка;

Всі: ніжна, тендітна жінка-лялька, для якої сенс життя – любов до чоловіка і дітей.

– Яка ж внутрішня, прихована Нора?

– Як Нору характеризує її таємниця?

Узагальнення: Нора здатна заради кохання на самовіддані вчинки. Горда тим, що врятувала свого чоловіка. Економна. Відповідальна.

– Як змінює її відступництво чоловіка? (зачитати)

Узагальнення: Героїня розчаровується в людських якостях Торвальда. Прагне мислити самостійно. Хочє партнерських стосунків з чоловіком.

– Як ви оцінюєте її поведінку в останній сцені? (процитувати)

Узагальнення: Здатна на вчинок. Сильна жінка, особистість, яка потребує поваги.

Вчитель. Торвальд і Нора прожили разом 8 років, але, як виявилось, зовсім не знали одне одного.

– Як Торвальд ставився до своєї дружини?

Узагальнення: Торвальд не бачив глибини почуттів і переживань дружини. Нора ідеалізувала чоловіка і його ставлення до неї. У звичайних обставинах міг би бути (чи здаватись?) люблячим чоловіком, порядною людиною, але при першій же загрозі його репутації, його кар'єрі маска злітає, і Нора, усвідомивши протиріччя між зовнішньою видимістю і внутрішньою суттю свого чоловіка, своєї сім'ї, приймає рішення, що жити так, як жилося раніше, більше не можна.

Вчитель. Нарешті Нора змушує свого чоловіка вислухати її.

Читання вголос фрагменту з останньої розмови Нори з чоловіком.

Завдання класу: З'ясувати, як зовнішнє сюжетне напруження переходить у напруження внутрішнє, інтелектуальне, напруження думки.

Вчитель. Ми знову повертаємось до назви твору.

– Чому дім адвоката Хельмера і Нори названо ляльковим?

Узагальнення: Дім, побудований на брехні і нерозумінні, не може бути справжнім домом – немов ляльковий, він руйнується після першого ж натиску долі.

Вчитель. Нора винесла остаточний вирок своєму коханню, вона залишає дім, чоловіка, дітей, щоб «стати людиною». Хепі-енду не відбулося. Конфлікт не розв'язано. Це і є особливість композиції – відкритий фінал. Ми розуміємо, що для Нори все ще тільки починається. Запитань більше, чим відповідей.

– Що чекає Нору попереду?

– Яким буде її майбутнє?

– Чи повернеться вона до Торвальда коли-небудь?

Вчитель. Запрошую вас до обговорення точки зору, висловленої про майбутнє головної героїні. Чи погоджуєтесь ви з ним?

Варіанти виступів учнів:

Майбутнє Нори не таке вже й безхмарне.

Про яке таке «щастя» може йтися, якщо жінка кидає напризволяще дітей? А суспільство тодішнє вже готове визнати право жінки на емансипацію? А сама вона що вміє робити, якою професією володіє? Чи до публічного дому беруть всіх привабливих зовні? Я так думаю, що руйнувати – не будувати. А тому позування, грюкання дверима можливе, але так проблем не вирішиш. Самим розумним виходом із конфліктних ситуацій є вміння говорити про проблему, шукати різні варіанти її вирішення, бажання порозумітися. Толерантність, одним словом.

Їм обом є про що подумати.

Норі варто запам'ятати: брехня ще ніколи не залишалася безкарною. Навіть якщо зроблено було це для блага. А Торвальд повинен сісти і дуже подумати, кому він завдячує тим, що живий, і в чому ж тоді звинувачує дружину? В брехні, підступності, легковажності, чи відсутності принципності?

Сімейні стосунки можна налагодити тільки зусиллями двох сторін, приєднуючи до цього і дітей.

Вчитель. Генрик Ібсен – автор цілого ряду сильних, непересічних жіночих образів, заробив собі славу прихильника жіночої емансипації. Але сам він вважав, що та справа, за яку борються жінки, є загальнолюдською. Бо не важливо, чоловік ти чи жінка, важливо, щоб відчував себе реалізованим і щасливим.

Локалізувавши дію п'єси в норвезькому містечку, Ібсен говорив відверто про загальні проблеми всього суспільства, шукав відповіді на «вічні» питання. Про актуальність проблеми сімейного щастя сьогодні можуть свідчити статистичні дані, вміщені в газеті «Олександрійські відомості» за 17.07.2010: у м. Олександрія за червень 2010 р. зареєстровано: шлюбів — 47, розлучень — 34.

Учені продовжують аналіз сімейного життя, висловлюючи при цьому свою побажання на майбутнє.

– Давайте спробуємо разом дати відповідь на питання «Що потрібно для щасливого шлюбу?»

Двохвекторне опитування. Учні записують на дошці в стовпчик якості,

які, на їхню думку, необхідні для щасливого довговічного шлюбу. Потім присутні напроти певного варіанту приклеюють кольоровий папірець (синій – з думкою «згодні», червоний – «ні»). Таким чином створюється динамічна діаграма.

Вчитель. Учні-десятикласники, ваші попередники, в рамках проекту «Хочеш бути щасливим? Будь ним!» також намагалися знайти рецепт міцного шлюбу та провели соціологічне опитування. Пропоную порівняти наші результати. Чи є спільне?

На думку тих, хто перебуває в шлюбі менше 10 років, найважливішою умовою щасливого шлюбу є кохання. Респонденти, які в шлюбі перебувають більше 20 років, складовими щасливого шлюбу називають взаєморозуміння, взаємоповагу та довіру, а розлученням у шлюбі не вистачало спільних інтересів.

V. ПІДСУМОК УРОКУ.

Вчитель. Наостанок хочу процитувати 10 порад психолога Річарда Дені, які допоможуть вам досягти гармонії в сім'ї :

Регулярно сідайте за стіл разом.

Обмінюйтесь думками.

Концентруйте на хорошому.

Будьте там, де потрібно.

Створюйте психологічний комфорт.

Робіть компліменти членам сім'ї.

Робіть сюрпризи.

Прощайте.

Діліться своїми радощами і печалями.

Не забувайте про мету життя – щасливу сім'ю, бо це тил, який завжди допоможе досягти успіху.

VI. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ. Написати твір-роздум на тему: «Яким я уявляю майбутнє Нори».

VII. ОЦІНЮВАННЯ (мотивоване).

УРОК 3 ВИВЧЕННЯ ЛІРИЧНОГО ТВОРУ

6 клас

Тема. Байка у світовій літературі. Жан де Лафонтен. Зачумлені звірі.

Мета уроку: ознайомити учнів з творчістю Лафонтена, із фактами його біографії; удосконалювати (розвивати) навички аналізу байки та її виразного читання; виховувати моральні якості учнів: чесність, справедливість, доброту.

Тип уроку: урок вивчення нового матеріалу.

Обладнання: портрет Лафонтена, виставка його книг; виставка ілюстрацій до байок, презентація.

Епіграф до уроку: Я їх вдруге народив. І духом рідним збагатив (Микита Годованець)

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЯ КЛАСУ.

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ УЧНІВ.

1. Вступне слово вчителя: оголошення теми уроку.

Бесіда з актуалізації знань.

- Згадайте, що таке байка?
- Назвіть складові частини байки.
- Що таке алегорія?
- Назвіть відомих байкарів, твори яких ви вже вивчали.

III. РОБОТА НАД НОВИМ МАТЕРІАЛОМ.

1. Повідомлення мети, завдань уроку.

Учитель повідомляє учням мету, завдання уроку та порядок роботи. Вказує на те, що на уроці вони ознайомляться із біографією Жана де Лафонтена та його байкою «Зачумлені звірі», звертає увагу учнів на виставку ілюстрацій до байки, які будуть використовуватись у виступах.

2. Робота в зошитах (запис теми уроку).

3. Вивчення життєвого та творчого шляху Жана де Лафонтена – за презентацією.

- робота з портретом поета (опис зовнішності, вираз очей, настрої);
- демонстрація вчителем книг Лафонтена.

Слайд 1. Жан де Лафонтен народився у 1621 р. у французькому містечку Шато-Тьєррі в сім'ї чиновника. Здобувши несистематичну освіту, він деякий час працював чиновником, успадкувавши посаду свого батька. Але служба мало цікавила поета.

Слайд 2. Лафонтен залишив службу і переїхав до Парижа, де швидко здобув славу талановитого поета і став вести світське життя. Писати почав доволі пізно,

коли йому вже виповнилося тридцять три роки. Життя поета, легке і безтурботне, нагадувало життя Цикади, героїні його байки «Цикада і Мурашка».

Слайд 3. Героями байок Лафонтена є люди, тварини, птахи, комахи, явища природи. Особливо французький байкар любив описувати звірів, найголовнішим з – поміж яких вважав Лева. Цар звірів у творах постає могутнім, величним, сильним, жорстоким, славолюбним. В образі Лева сучасники поета вбачали французького короля, у Вовкові, Лисиці, Леопарді – його придворних.

Слайд 4. Герої Лафонтена говорять такою ж вишуканою літературною мовою, що і французькі дворяни. Персонажі байок дуже культурні, високоосвічені. Лисиця знає навіть античну літературу, а Вовк знає етикет і мистецтво.

Слайд 5. У 1668 році з'явилися перші шість книг під назвою «Байки Езопа, перекладені на вірші добродієм де Лафонтеном». Байкарську спадщину Жана де Лафонтена складають 238 байок, вміщених у 12 збірках.

4. Перевірка виконання домашнього завдання учнів (випереджальне):

– повідомлення учня про цікаві факти із життя Лафонтена;

3. Робота над байкою «Зачумлені звірі».

Перше читання байки.

Виразне читання вчителем. Завдання учням: назвати героїв байки та визначити мораль.

Друге читання байки.

Читання учнем. Завдання: підготуватись до виразного читання.

Словникова робота.

– Прогляньте ще раз байку і скажіть, які слова вам не зрозумілі.

Довідка:

Чума – хвороба, гостре інфекційне захворювання людей і тварин.

Звірина, звірота – тварини.

Впень – геть усе; цілком, зовсім.

Покута – 1) визнання своєї провини; каяття; 2) покарання за вчинений злочин.

Картати – гостро дорікати кому-небудь, ляяти когось.

- Як ви розумієте ці слова з байки: Історія нас вчить: зі скрути Не вийти без належної покути. Хто їх сказав і з якою метою?

Третє читання байки.

Читають учні.

Бесіда за змістом байки з окремими елементами аналізу за планом:

- Поетика назви: чому байка має таку назву?
- Якою мовою написана в оригіналі?
- Визначте складові частини байки.
- Які людські вади засуджує автор? Як він говорить про них? Зачитайте.
- Дайте характеристику Леву, Лису, Вовку та Ослу. Підтвердіть цитуванням.
- Якими зображені герої на ілюстраціях та малюнках? Чи відповідає їхня зовнішність тому, як вона описана у тексті? Зачитайте ці епізоди.
- Мораль: чого навчає нас ця байка?

Читання байки в особах.

IV. ПІДСУМОК УРОКУ.

1. Підсумкова бесіда. Обговорення епіграфу до уроку.

– Сьогодні у нас був дуже цікавий урок. Давайте тепер звернемо увагу на епіграф (Зачитується вислів). Спробуємо пояснити цей вислів.

- Чи зустрічали ви схожі байки у різних авторів?
- Чим вони схожі, а чим різняться?

2. Опитування учнів з використанням презентації «Байка у світовій літературі».

- Коротке, віршоване алегоричне оповідання, в якому закладено повчальний зміст. (Байка)
- Країна, що подарувала світові основоположника жанру байки. (Давня Греція)
- Основоположник жанру байки. (Езоп)
- Частина байки, в якій розповідається про події. (Оповідна або розповідь)

- Частина байки, в якій міститься повчання. (Мораль)
- Відображення одного предмета через інший. (Алегорія)
- Мова, сповнена натяків, недомовок. (Езопова мова)

V. ОЦІНЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ (мотивоване).

VI. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ.

Підготуватись до виразного читання байки Лафонтена «Зачумлені звірі».

Навчальне видання

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Методичні рекомендації

до навчальної дисципліни «Методика викладання іноземної мови та зарубіжної літератури»

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 035 Філологія

спеціалізацій:

035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька

035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька

035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська

Укладач:

Абабіна Наталія Василівна

В авторській редакції

Підписано до друку 18.06.24 р.

Формат 60×84/16. Папір офсетний.

Об'єм 1,29 ум. друк. арк.;

Замовлення №18/06. Тираж 20 прим.

Надруковано з готового оригінал-макету

ФОП Побута М.І.

65044, м. Одеса, пр-т Шевченка, 1-а